

каталога "Алмагеста" и његових делова²³. Овде ћемо само летимице оцртати основне моменте и резултате наше анализе [395].

Истраживању "Алмагеста" су посвећене десетине савремених радова. Посебно, в. монографију познатог савременог америчког астронома Роберта Њутна "Злочин Клаудија Птоломеја" [356] где је урађена озбиљна астрономска, математичка и статистичка анализа "Алмагеста". Закључци које је добио Њутн показали су се неочекиваним: по његовом мишљењу, многи подаци скупљени у "Алмагесту" су у ствари лажни (фалсификовани) и због тога многе укорењене представе о месту и улози "Алмагеста" у историји науке захтевају темељиту ревизију (треба приметити да Њутн, изгледа, није упознат са знатно ранијим радовима Морозова на ту тему). При томе Њутн нимало не сумња у то да је "Алмагест" састављен око почетка н.е., пошто, будући астроном, има поверење у глобалну схему традиционалне хронологије. Укратко Њутнови закључци изгледају овако. 1) Астрономски амбијент почетка н.е. не одговара материјалу унетом у "Алмагест". 2) "Алмагест" који данас поседујемо не садржи непосредно опажене астрономске податке, већ резултат неке њихове прераде, прерачуна. 3) "Алмагест" није могао бити састављен 137. год. 4) Дакле, "Алмагест" је састављен у неко друго време и захтева предатирање. Сам Њутн предлаже да се "Алмагест" помери у прошлост, до епохе Хиџарха. 5) Њутн прихвата традиционалну хипотезу о томе да је посматрања изводио лично Птоломеј око 138-161. год. (почетак владавине римског императора Антонина Пија). Дакле, сматра Њутн, одавде аутоматски следи закључак да Птоломеј лаже (услед очите противречности између тачака 1-3 и чињенице "личних посматрања" у II веку). Њутн не поставља питање налажења историјске епохе (можда знатно различите од традиционалног датирања "Алмагеста" за неколико стотина година) у којој би премештање "Алмагеста" уклонило све или већину проблема. Како ћемо видети, Њутнов покушај да уклони конвенционалне традиције спуштањем "Алмагеста" у Хиџархово доба не доводи до успеха.

Формулишимо наш однос према пет наведених тачака "оптужбе". Пошто прве четири имају астрономски и статистички карактер и пошто смо лично проверили многе Њутнове прорачуне, немамо основа да оспоравамо те тачке. Тачка 5 има друкчији карактер. Оптужба о фалсификовању се заснива на противречности мишљења да је Птоломеј наводно живео у II веку и резултата астрономске анализе "Алмагеста". Ако се за тренутак допусти да се епоха састављања "Алмагеста" разликује од традиционалне не за 200-300 година, већ много више, није искључено да се може наћи епоха таква да премештање "Алмагеста" у њу уклања све тешкоће. Због тога не делимо Њутново мишљење о намерном фалсификовању посматраних података. У исто време, не можемо а да се не сложимо са Њутном у оном делу његових истраживања у коме је откривено да је састављач "Алмагеста" подвргао полазни материјал посматрања суштинској преради са циљем да премести те посматране податке у другу епоху.

²³ књига је изашла [404] и преведена на енглески [408] - прим. прев.